

Наименование на учебния курс: Средновековна история на Балканския полуостров

Преподавател: проф. д.и.н. Димо Чешмеджиев

АНОТАЦИЯ:

Предвиденият курс лекции и семинарни занятия имат за цел да предоставят основни знания за политическите, етнодемографските и културни процеси, протичащи в Сърбия, Хърватско, Босна, Албания, Влахия и Молдова през VII-XV в. Програмата включва фундаментални въпроси от историята на тези страни и Балканския полуостров като цяло, като засяга и някои специфични въпроси от миналото на българите в югозападните земи (дн. Македония), Карпато-Дунавския регион и др. Учебният материал е съобразен с получените знания и подготовка по история на Византия, средновековна българска и средновековна обща история.

Дисциплината „Средновековна история на Балканския полуостров (VII – XV в.) обхваща период, заемащ специфично място в историята на балканските народи. Това е периодът на формиране на балканските държави и утвърждаването им в политическото пространство на средновековното европейско общество. Акцентира се върху държавнообразователните процеси сред сърби и хървати, причините за забавянето им сред албанското население и късното обособяване на Долнодунавските княжества – Влашко и Молдова; изясняват се последствията от партикуларизма и регионализма в държавнополитическото и културното развитие на балканските общества. Специално внимание се обръща на теми, ориентирани към общото и специфичното в религиозното и културното развитие на отделните балкански народи, на конкретните измерения на Изтока и Запада в Балканското средновековие; духовните, културни и политически връзки на балканските общества и държави с европейските страни и с Източноправославния свят; мястото на Атон в културните процеси на Балканите преди османското завладяване на Балканите.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Ангелов Д., П. Тивчев. Подбрани извори за историята на Византия. С., 1974.
2. Ангелов, Б. Ст., Из старата българска, руска и сръбска литература, Т. I, София 1958.
3. Ангелов, Б. Ст., Из старата българска, руска и сръбска литература, т. II, София 1967.
4. Ангелов, Д., Аграрните отношения в Северна и Средна Македония през XIV век, София 1958.
5. Ангелов, П., Средновековна България и нейните съседи. Дипломатия и взаимни представи, София 2017.
6. Бакалов, Г. Византия – лекционен курс, С., 2006.
7. Балканите между мира и войната XIV – XX век, С., 2002.
8. Башевић, Н. Летопис попа Дукљанина и народна предања. Београд, 1971.г.
9. Бенчева, Й., Трапезата във византийско-балканския свят (X – XV век), София 2019.
10. Бобев, Б., Т. Кацори. Близката и непозната Албания. Изд. “Отворено общество”. С., 1998.
11. Бобчев, С. С., За някои тегоби и данъци според влахо-българските хрисовули. – В: Сборник в чест на В. Н. Златарски, София 1925, с. 25 – 33.
12. Божилов, Ив., Византийският свят, София 2008.
13. Божилов, Ив., Основаване на светата атонска българска обител Зограф. Легенди и факти. - В: Светогорска обител Зограф, I, София, 1995
14. Божилов, Ив., Писмата на Теофилакт Охридски като исторически извор, Известия на Държавните архиви, 14, София 1968, с. 60 – 99.
15. Божилов, Ив., Фамилията на Асеновци (1186 – 1460). Генеалогия и просопография, София 1994.
16. Божилова, Р.. История на Хърватия. С., 1998.
17. Боя, Лучиан, История и мит в румънското съзнание, С., 2010.

18. **Валансиен, Анри дьо**, История на император Анри, С., 2009.
19. **Гагова, Кр.**, Кръстоносните походи и Средновековна България, София 2021.
20. **Груић, Р.** Православна српска црква. Крагујевац, 1989.
21. **Гюзелев, В.**, Българи и жители на български градове в италианските градове – държави Генуа и Венеция и в някои от техните колонии и фактории през XIV и XV в. – В: Българи в Италия и италианци в България. Приноси, София 1997, с. 212 – 220.
22. **Гюзелев, В.**, Сметководна делова писменост от Българското и Европейското средновековие, Пловдив 2013.
23. **Дагрон, Жилбер**, Императорът и свещеникът: етюд върху „византийския цезаропапизъм”, С., 2006.
24. **Димитров, Д. В.**, Морето в политиката на средновековните балкански държави, *Studia Balcanica*. Средновековните Балкани като световен кръстопът: контакти и обмен, София 2017, с. 165 – 185.
25. **Димитров, Хр.**, Българо – унгарски отношения през Средновековието, София 1998.
26. **Дюлгеров, Н.**, Западният модел на управление в Егея – франки и венецианци (XIII – XIV век), София 2023.
27. **Енев, М.**, Атон. Манастирът Зограф., София, 1994.
28. **Жофроа дьо Вилардуен**, Завладяването на Константинопол, превод от старофренски, предговор и бележки Ив. Божилов, София 2000.
29. **Иванова, Евг.** Изобретяване на памет и забора, С., 2009.
30. **Каймакамова, М.**, Света гора и българската духовна култура през Средновековието – В: Светогорска обител Зограф, т. II, София 1996.
31. **Камерън, Ейврил**, Византийците, С., 2011.
32. **Ковачев, Г.**, Чумните епидемии в българските земи през Късната античност и Българското средновековие. Някои проблеми и перспективи на проучванията. – В: България – земя на блажени. Международна конференция в памет на проф. дин. Йордан Андреев, В. Търново 2009, с. 432 – 447.
33. **Константин Багрянородный**, Об управлении империей. Текст, перевод, комментарий., Москва, 1989. (гл. 29-36)
34. **Костова, Ел.**, България, Дубровник и Балканите. Политически, икономически и дипломатически взаимоотношения (краят на XII – XIV в.), Пловдив 2019.
35. **Краткая история Албании**. С древнейших времен до наших дней, Москва, 1992.
36. **Краткая история Румынии**. С древнейших времен до наших дней. Москва, 1987.
37. **Литаврин, Г.**, България – Византия (XI – XII в.), София 1987.
38. **Мазовер, Марк**, Балканите, С., 2005.
39. **Малицки, П.** История на християнската църква. Т. 2. С., 1994.
40. **Матанов, Хр.** Балкански хоризонти. Т. I. История, общества, личности. С., 2004
41. **Матанов, Хр., Михнева, Румяна**, От Галиполи до Лепанто. Балканите, Европа и османското нашествие (1354-1571 г.). С., 1988.; Второ изд. С., 1998.
42. **Матанов, Хр.**, Средновековните Балкани. Исторически очерци, София 2022.
43. **Матанов, Хр.**, Средновековните Балкани. Исторически очерци. С., 2001.
44. **Матанов, Хр.**, Югозападните български земи през XIV век., София, 1986.
45. **Мете, Серж**, История на албанците: от илирите до независимостта на Косово, С., 2007.
46. **Милаш, Н.** Православна Далмация. Београд, 1989.
47. **Милетичъ, Л., Д. Д. Агура**, Български от едно научно пътуване въ Ромъния. Дако-ромънитъ и тяхната славянска писменост – В: Сборник за народни умотворения, наука и книжнина, кн. IX, София 1893.
48. **Наумов, Е. П.**, Господствующий класс и государственная власть в Сербии XII-XV вв., Москва, 1975.
49. **Новаковић, Ст.**, Законик Стефана Душана цара српског, Београд 1898.
50. **Новаковић, Ст.**, Законски споменици српских држава средњег века, Београд 1912.
51. **Оболенски. Дм.**, Византийската общност. Източна Европа 500-1453. С., 2001.

52. **Павликянов, К.** История на българския светогорски манастир Зограф, С., 2005.
53. **Радева, Д.,** Павликяни и павликянство в българските земи. Архетип и повторения VII – XVII в., София 2015.
54. **Ракова-Маринкьова, С., А. Желязкова, М. Йовевска.** Босна и Херцеговина. С., 1994г.
55. **Раннефеодални** государства и народности (южные и западные славяне VI- XII вв.), Москва, 1991, с.232-249.
56. **Раннефеодальные** государства на Балканах VI – XII в., М., 1985.
57. **Рънсиман, Стивън,** Византийската теокрация, С., 2006.
58. **Симеонова, Л.** Пътуване към Константинопол, С., 2006.
59. **Слијепчевић, Ђ.** Историја српске православне цркве. Прва књига. Београд, 1962.
60. **Снегаров, И.** Кратка история на съвременните православни църкви. Т. 2, С., 1946.
61. **Снегаров, И.** Кратък исторически очерк за поместните православни църкви. Т.3, С., 1948.
62. **Средновековните Балкани.** Политика, религия, култура. С., 1999.
63. **Тъпкова - Заимова, В.,** Нашествия и етнически промени на Балканите през VI-VII в., София, 1966.
64. **Тъпкова-Заимова, В.** Византия, България и образуването на средновековните балкански държави. – В: България в света от древността до наши дни. Т. 1. С., 1979.
65. **Хрестоматия** по истории южных и западных славян. Минск, 1987.
66. **Хрестоматия** по история на България, Т. 1. Съст. П. Петров, В. Гюзелев. С., 1978.
67. **Хрестоматия** по история на България, Т. 2. Съст. П. Петров, В. Гюзелев, С., 1978.
68. **Хронологична** енциклопедия на света. Т. VI. В. Търново, 1996.
69. **Хьош, Е.** История на балканските страни. С., 1998.
70. **Щайндорф, Лудвиг,** Хърватия. От Средновековието до наши дни, С., 2009.
71. **Harvey, Al.,** Economic expansion in the Byzantine Empire (900 – 1200), New York 1989.
72. **Radvan, L.,** On the Medieval Urban Economy in Wallachia. – In: Analele științifice ale universității “Alexandru Ioan Cuza”, Iasi 2009, p. 489 – 501.